

DE REFORMATIE

Weekblad tot ontwikkeling van het Gereformeerde leven

Onder redactie van Prof. Dr F. J. J. Buijendijk, Dr K. Dijk, Dr V. Hepp, Drs C. Tazelaar en Dr B. Wielenga

Medewerker(s): Dr H. A. van Andel, Solo; J. van Andel, 's Gravenhage; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Eas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. C. Breen, Amsterdam; W. E. Engelkes, Amsterdam; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr G. R. Kuiper, Haarlem; Meij. H. S. S. Kuyper, Bloemendaal; Dr H. W. Lamen, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr K. Schilder, Gorinchem; Dr W. J. A. Schouten, Kampen; Dr J. Thijss, Middelburg; Dr H. Th. Vollenhoven, 's Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp; Dr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Adres der Redactie:

Dr V. HEPP, Van Breenstraat 14, Amsterdam.

Druckers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.

Voor 't Buitenl. en Ned. Indië f 7.50 (voor Amerika \$ 3) p. jaar.
Advertentie: 35 ct. p. r. Familieberichten 35 ct. p. regel.

INHOUD: Uit de Schrift: Herinnering (Hebr. 4:15). — Kerkelijk Leven: Om de Vrije Universiteit. III. — Perschoon. — Kerknieuws. — Advertentie. — Inhoud 2e Jaargang. — Trefoorden register.

Men gelieve te letten op de adresverandering van den Eindredacteur.

UIT DE SCHRIFT.

Herinnering.

Want wij hebben geen Hoogepriester, die niet kan medelijden hebben met onze zwakheden, maar die in alle dingen, gelijk als wij, is verzocht geweest. Hebr. 4:15.

Herinnering en herhaling.

Deze twee hebben met elkander dit gemeen, dat ze, hetgeen geschied is en voorbijging, weer terugroepen, om het opnieuw te aanschouwen en krachtig te doorleven.

Doch terwijl herhaling de dingen terugroept in de werkelijkheid, daar wil herinnering ermee opnieuw werkzaam worden in de idee. Herhaling kan het voorwerpelijke feit alleen zijn kracht zien vernieuwen, wanneer het zich wederom in voorwerpelijke voor onze oogen plaatst en, zich ontdekkend, onze ziel vermeertert. Doch herinnering is in zichzelf krachtig en levend; aan wat éénmaal is geschied, geeft ze uit eigen sterk vermogen nieuwe kleur en bevestiging van leven; zij vindt ook wel de kracht der herhaling, doch ze openbaart die uit en in zichzelf.

Herhaling en herinnering.

Ook om Christus' lijden en sterven is de strijd tussen deze twee gegaan.

Christus' werk toch is niet een werk voor een oogenblik, doch het is er voor alle tijden en voor alle eeuwen. Een Christus, een Christusoffer, dat niet altijd weer terugkomt, dat niet ieder oogenblik wederom zich geheel aan ons teruggeeft, is ijdelheid geweest. Dat hebben de menschen gevoeld en zij hebben het naar waarheid gevoeld. De eeuwige wederkeer van Christus' stervensgang is voor het geloof, dat een eeuwigen inhoud in eindeloze gelijkmatigheid noodig heeft voor zijn eeuwige bestaan, een levensvereischte. Een Christus, Die niet wederkeert, Die niet kan terugkomen tot ons, is Zijn ontzaglijke smart en moeite, is Zijn vreeselijken nood en dood niet waard geweest. Een lijden, — als het Zijne, dat immers naar Zijn diepgang de eeuwigheid besloot, moet ook in de breedte alle tijden en alle eeuwigheid vervullen in eindelozen wederkeer.

Doch de vraag is: hoe zal Christus' wee en smart tot ons wederkeren? Langs den weg der herhaling? Of in den omgang der herinnering?

Het eerste heeft die kerk gezegd, die in haar leer van de mis de onbloedige herhaling predikte van het bloedig offer van Christus.

Doch het tweede verkondigt in blijvende tegenstelling daarmede Gods Heilige Schrift, die in herinnering het geheim zoekt en ontsluit van Christus' eeuwigen wederkeer tot ons.

Herhaling bidt de kerk van Rome. Herhaling ook is eeuwen lang de zucht geweest van de christelijke kerk. En zwoel was en is nog de mystiek, die in den bij herhaling weerkerenden Christus de verklaring zocht van Zijn blijvende werking op de ziel, tot wie Hij wederkwam door de poort van oog en oor in het sacrament des altaars. Zoo vaak zich het mysterie voltrok en de Christus wederom Zich gaf ten offer in verbrekking van Zijn vleesch en vergieting van Zijn bloed in het allerhoogheiligste sacrament der mis, spoorde de mensch in gretig verlangen naar de

aanraking van dien wederkerenden Christus zich aan:

Hier bid! Laat 't uur u niet ontglippen;

Zet uwe lippen

Aan dit voor u doorstoken hart.

Ken 't verblijden

Van het lijden;

Drink de goddelijke smart.

En in deze verheerlijking van het wonder der herhaling kondigt zich tegelijk zijn armoede aan. Laat 't uur u niet ontglippen! Ach ja, dat is toch wel arm: het feit der smartelijke offerdaad herhaalt zich; doch alle feit is maar een ding van 't oogenblik. Is dat oogenblik voorbij, dan is het feit geschied en al wat kracht doet alleen door zijn presentie in de werkelijkheid, dat heeft zijn grootste vermogen verloren op het oogenblik, dat aan het voorwerpelijke gebeuren een einde maakte.

Dat is wel de armoede van het geloof aan een Christus, Die bij herhaling dagelijks Zijn smartenweg vernieuwt en Zich telken dage wederom laat offeren in de verbrekking van Zijn lichaam.

Doch rijk en groot is het geloof aan een Christus, Die niet in herhaling, doch in herinnering tot ons uitgaat en ons zóó wederom zoekt. Herhaling — dat is de flits, die even schijnt en weer verdwijnt. Maar herinnering — dat is het licht, het licht van Zijn zuiver menselijke ziel, dat schijnt uit Zijn heerlijkheid, zoekend ons levenspad, ook waar het afbuigt naar beneden, naar het dal der diepe droefenis. Herhaling — dat is het wonder, dat zich bindt aan een oogenblik, om dan weer zich op te heffen en te heiden een volgende keer. Doch in herinnering is duurzaamheid; een Christus, Wiens gedachten uitgaan tot ons, is altijd om ons heen; ZIJN tegenwoordigheid in het gedenken der liefde heft zich niet op langs lijnen van onzichtbaarheid tot in een hoogen hemel, dien mijn oog toch niet inzien kan, om straks weer te keeren en ook weer heen te gaan; doch ze is om ons heen met zogenende kracht; ze weeft om ons de draden van Zijn liefde vol gedenken met de teederheid van een hart, dat priesterlijk is in bewogenheid. De Christus, Die aan Zijn smarten en Zijn dood herhaling geeft, kiest Zijn uur; en wij, wij hebben ons te haasten in twijfelmoedigheid, onrustig in vreeze voor Zijn uitgang vóór en alomte onzen handen Hem tasten, onze mond Hem proefde: „laat 't uur u niet ontglippen!“ Maar de bewogen Priester, die tot ons leven uit doet gaan de draden, de golven, de energie, Zijner gedachten en die in dit Zijn gedenken aan ons leven en ons lijden de verwantschap voelt van Een, die zelf weet, bij ervaring weet, nog altijd weet, wat smartelijk leven en wat lijden is, zulk een Christus zegt niet alleen tot ons, dat Zijne ure ons niet moet ontglippen, doch ook Zichzelf zegt Hij, dat onze ure Hem niet moet ontglippen. Want ons lijden ontmoet Zijn medelijden; komt het vóór Zijn aangezicht met Zijn klagelijken nood, dan ontmoet het in Hem een zielekracht, die, gevoelig voor onze smart, daardoor geraakt wordt in de beweging van herinnering. Het is Zijn zuiver menselijke ziel met haar waarachtige menscheelijkenheid, die, van alle beperking ontdaan en in Gods eenwigheid ontwaakt, duizend jaren nu weet als één dag, en zoo het kruis, ook nog van den laatste bidder, zal vermogen te peilen en te doorgronden door de immer werkzame, nooit verbleekende, herinnering aan eigen kruisgang, eigen droefheid, eigen angsten; angsten, die Zijn geest zich herinnert, omdat ze voor Hem in smartloze en toch vol-werkelijke herinnering tegenwoordig zijn als waren ze doorleden op den dag van heden; zijn Hem niet duizend jaren als één dag?

Zoo is, christen, uw Priester. Maakt Zijn lijden uwe ziel werkzaam in geloof, het uwe maakt Zijn menscheelijken geest werkzaam in herinnering. Strijd tegen Satan en klaag uw Christus uw nood; waarlijk, Hij weet nog, wat dat zeggen wil: in woe-

stijnen den walm van Satan in te ademen! Hij herinnert Zich als gister wat toen Hemzelf geschiedde; ja, meer: als den dag van heden. Uw verzoeken, o, haar uur laat Hij Zich nooit ontglippen, want Hij keert in hare stonden er om tot u weer op vleugelen van herinnering; en in dezen volmaakt Mensch, in Wien geen enkele zielswerking zich kan scheiden van de andere, komt in het aan-denken ook steeds het medelijden. En zoo zal het immer zijn in al uw zwakheden. In uw duisternissen proeft Hij de benauwdheid van Zijn eigen, van God verlaten ziel, klagende zonder siem tot God in het donker, drie uur lang, van Golgotha. In uw vreezen des doods weeft Zijn herinnering aan Gethsemane's angst een band van verwantschap, die u en Hem tezamen vereenigt. En in het uur van uw dood zal zich met u bewegen toonen de Priester, die Zelf met de scherpte van bewuste ervaring heeft geleerd te sterven en die nu nog met herinnering, die niet sterven kan, weet te komen tot u als uw zwakheid Hem wekt tot zulke kracht, welke door herinnering teeder en door onweerstandelijkheid vreeselijk is en geducht.

Een Christus, die Zich herhaalt, heeft nog niet volbracht Zijn werk. Maar een Heiland, die Zich herinnert, Zijns is het woord: het is volbracht; en wat volbracht is, volbrengt zich en strekt zich tot ons, dat wijzelf niet weten hoe.

Altaargeheimenissen zijn er ook voor ons. Maar ze komen niet tot ons op de vleugelen onzer mystiek van het altaar der herhaling hier beneden, doch ze ontdekken in werkzaam herinneren zich in de in medelijden bewogen ziel van den Priester, die den wierook brandt op het altaar onzer smeltende en onzer verscheurende geboden, het gouden altaar, dat vóór den Troon is. Want Zijn herinnering spreekt Hem daar immer toe; en haar spraak is die van een eertijds, waarin deze Priester Zelf gehoorzaamheid leerde uit geboden. En elk heden met kleine droefenis vindt in Zijn groot, doorleefd verleden, Zijn werkelijkheid duizendvoud verdiept en vermenigvuldigd. Wat Hij doorleeft in de idee van Zijn herinnering, het is zóó groot, zóó breed-menscheelijk, dat uw in werkelijkheid doorleefde angst daarin plaats heeft. Want niets menscheeliks is Hem vreemd, noch in werkelijkheid, noch in herinnering.

K. SCHILDER.

KERKELIJK LEVEN.

Om de Vrije Universiteit.

III.

Het plan-Colijn is plotseling zonder eenig nader overleg, zonder rekening te houden met het bestaande, of in gereedheid gebrachte plannen in het publiek gebracht.

Dat kan zijn voordeel hebben.

De oude Romeinen wisten al, dat een stad kan verloren gaan onder het beraadslagen over de beste wijze om haar te helpen.

Het steeds zoeken naar een beter plan, is de grootste vijand van alle opschieten.

En wanneer de deskundigen geen raad meer weten, ziet soms de buitenstaander ineens, hoe het kan gebeuren.

Maar dan moet ook die buitenstander een weg wijzen, dien de deskundigen kunnen en daarom gaarne willen bewandelen.

Tot dat einde heeft de heer Colijn dan ook zeer terecht verdere overweging en bespreking van zijn plan gevraagd.

Die is reeds van verschillende zijde gekomen en zal als dit artikel verschijnt, nog al wel meer gekomen zijn.

De beoordeeling in de Pers was tot dusver niet onverdeeld gunstig. Eer kan men zeggen, dat voorzichtige weg verklaard werd, zoo zal het niet gaan.

Wij voor ons hebben ook onze bezwaren, en

we hopen die te ontwikkelen, maar we meenen toch, dat er meer ten voordeele van het plan-Colijn gezegd kan worden, dan er is geschied.

Ik meen, dat we om meer dan een reden dankbaar mogen zijn, dat de heer Colijn heeft gezegd, wat hij zeide. In de eerste plaats, omdat hij kort en krachtig in het licht heeft gesteld, dat we, tenzij we buitengewone inkomsten ontvangen uit groote legaten, subsidie of andere dingen, waarop wel niet te rekenen valt, alleen reeds om financiële redenen niet kunnen denken aan de inrichting van een behoorlijke medische en wis- en natuurkundige faculteit. Het is van buitengewoon gewicht, dat dit op een jaarvergadering is gezegd. Want daarmee is, de heer Colijn weet misschien zelf niet eens, dat hij dat gedaan heeft, aan ons volk een ideaal ontnomen.

De heer Colijn heeft de bedragen hoog geschat, maar natuurlijk heeft men aan de V. U. ook wel geweten, dat met de inrichting van een medische en natuurkundige faculteit schatten zijn gemoeid. Buitendien zijn er nog bezwaren van geheel anderen aard, waarop we nu maar niet ingaan. Is het niet tekenend, dat ook de Roomschen, die geld genoeg hebben, slechts met drie faculteiten zullen beginnen?

Waarom heeft men echter het nooit zoo kras gezegd, als de heer Colijn het nu gezegd heeft? Om de propaganda niet te breken?

Omdat men ten slotte niet weten kon, of God niet eens op wonderbare wijze helpen zou?

Zeker die factoren hebben ook gegolden.

Maar de hoofdzakelijk toch elders.

Wanneer men met de menschen spreekt over de medische faculteit, dan merkt men telkens, dat ze slechts één begeerte hebben. Of er veel laboratoria zijn, kan hun niet schelen. Ook verlangen ze niet naar professoren, tot wie ze gaan kunnen met hun kwalen. Ze hopen van de V. U. te ontvangen GELOOVIJGE DOKTERS.

Nu heeft men dat wel eens bespottelijk gemaakt, doch ik zie daar allernijest reden toe. Want ons volk weet heel goed, wat het met een geloovig dokter bedoelt. Het meent daar niet mee een geneesheer, die God vreest, al zal het ook daarvoor dankbaar zijn, doch het denkt aan dokters, die ook in hun geneeswijze hebben geleerd te rekenen met het Woord Gods.

Inderdaad, dat is een ding van groote betekenis. Wanneer een dokter God vreest, maar verder in zijn praktijk de betekenis daar niet van ziet, of hoogstens als iets bijkomstigs ziet, zoodat hij in alles handelt, als ongeloovige leermeesters het hem hebben geleerd, dan is hij nog niet, wat hij wezen moet. En het breken met eens geleerde methoden is niet zo eenvoudig. Niet ieder ziet de consequenties. Er is inderdaad plaats voor een faculteit, waar de jonge mannen leeren bij veel techniek, die overal dezelfde is, in hun geneeswijze te rekenen met Gods Woord.

Daarom, ik stem toe, dat de heer Colijn gelijk heeft, als hij becijfert op een volledige medische faculteit is niet de minste kans.

Doch als ze er niet komen kan, dan voel ik dat als een leemte, een bezwaar. We moeten hier het ideaal vasthouden. En als het ideaal niet te bereiken is, dan toch nooit een plan maken, iets doen, waardoor het ideaal voor goed onbereikbaar is geworden. Daarmee heb ik tevens een bezwaar tegen het plan-Colijn genoemd.

Eerst echter nog meer over de voordeelen.

De uitvoering van het plan-Colijn zou een aanmerkelijke verbetering brengen bij den bestaanden toestand.

Welke is die bestaande toestand?

Die is deze, dat nu alle Gereformeerde studenten geheel studeeren aan openbare Universiteiten, dat alleen te Amsterdam de gelegenheid bestaat om de colleges van de hoogleraren Bouman en Buitendijk te volgen, dat volstrekt niet alle Gereformeerde studenten daar gebruik van maken. Feitelijk krijgen de meeste medische studenten of althans zeer vele, het is moeilijk hier cijfers te geven, een opleiding gespeend aan alle onderwijs naar Gereformeerde beginselen. Dat zou bij het plan-Colijn heel anders worden en dat is een ontzaglijk voordeel. Dan zouden alle Gereformeerde studenten en misschien zelfs nog vele andere genietten principieel Gereformeerd onderwijs.

En eindelijk een derde voordeel.

Hier is nu een zeer concreet plan. Er zijn veel meer plannen gemaakt, maar ik geloof niet een, dat in tastbaarheid en overzichtelijkheid met dat van den heer Colijn kan worden vergeleken. Hier is over te praten, kan het zoo of kan het zoo niet.

Of ik dan meen, dat het kan, als door den heer Colijn werd voorgesteld? Neen, dat geloof ik niet, want ik zie bezwaren, die tegen de voordeelen niet opwegen.

Ik heb twee groote en een klein bezwaar.

Mijn eerste groote bezwaar is, dat het plan-Colijn misken het karakter van den Nederlandschen student.

Dat komt vooreerst uit in de vergelijking met Oxford en Cambridge. Van Cambridge kan ik niet veel zeggen, maar Oxford ken ik uit eigen aanschouwing.

Hoe is het daar? Er zijn een aantal eeuwen-oude colleges. Daarin hebben opeenvolgende geslachten

gestudeerd, het is een eer er in te worden opgenomen, er geweest te zijn. De kosten zijn hoog, zoo zelfs, dat in 1870 Keble-college is gesticht, waar het althans iets goedkooper was. Men leeft in die colleges onder tamelijk streng toezicht, ook bij de studie. Er is hier een vast systeem, een sfeer, niet bepaald te omschrijven, die maakt, dat er geen stukken worden gemist, die het één geheel doet zijn.

En dat geheel is in strijd met het karakter van den Nederlandschen student. Die woont bij voorkeur niet in een hospitiüm, maar op eigen kamer. De methode van studeeren bij ons verdraagt niet dat speciale toezicht, dat in Engeland wordt uitgeoefend te Oxford. De heele opzet, de colleges, de examens zijn anders. Elke vergelijking met Oxford gaat mank.

Nu zal men zeggen, de heer Colijn heeft zelf die vergelijking bijkomstig genoemd. Het kwam hier alleen aan op het feit, dat de medische en natuurkundige faculteiten niet van de colleges hoorden. Zeer zeker. Maar juist dat onderstelt het nevens elkander staan van colleges met eigen soms eeuwen-oude traditie en dat is het, wat bij ons ontbreekt.

Erger zijn echter de paedagogische bezwaren. Naar het plan-Colijn zouden we hebben een gemeenschappelijk middenstuk, een rechter- en een linkervleugel voor de principieele vakken. Wie nu echter meent, dat men de studenten er toe krijgen zal om uitsluitend of zelfs vrijwel uitsluitend de voor hen aangewezen colleges ook te volgen, vergist zich. Dat laat een Nederlandsch student zich niet zeggen.

De Synode van de Gereformeerde Kerken kan uitspreken, dat de theologische studenten liever geen lid van de N. C. S. V. moeten zijn en de studenten doen net, of er niets gebeurd is. Wie zal ze dwingen? En het gevolg zal zijn, dat toch weer Gereformeerde studenten de colleges van ongeloovigen zullen gaan volgen in principieele vakken. Men kan er zeker van zijn, dat, als er onder die ongeloovigen een mocht zijn die buitengewone bekwaamheden en gaven heeft van doeceren, hij ongeveer al de studenten trekt en zijn Gereformeerde collega in hetzelfde vak voor stoelen en hanken zal spreken. En dan is de toestand dubbel erg. Men meent dan iets te hebben en heeft niets.

Dat geldt nu ook hetgeen de heer Colijn zeide van het afzonderingsprincipe. Studenten zijn nog niet rijp om te oordeelen, althans jonge studenten nog niet. Dat is een van de voornaamste redenen, waarom we een Gereformeerde hogeschool moeten hebben. Anders konden de studenten wel overal college loopen en zelf het Gereformeerde vinden. Doch dat kunnen ze niet. Ze studeeren, omdat ze nog niet gereed zijn, nog leiding behoeven.

Nu is het natuurlijk volkomen waar, dat God iemand bekeeren moet en dat wie eenmaal bekeerd is, bekeerd blijft. Maar wij mogen het daar niet op wagen.

Daarom kan er in het plan-Colijn hoogstens een overgangsmaatregel liggen. Gelijk ik boven schreef, omdat het toch altijd verbetering brengt bij het bestaande. Maar als ideaal is het m.i. niet geschikt. En als overgangsmaatregel niet zonder bedenking, omdat er groot gevaar is, dat men er zich bij zal neerleggen.

Ik kom tot een tweede bezwaar.

De heer Colijn spreekt van een neutrale zone. Ja, die is er wel, maar m.i. toch niet, gelijk in het plan-Colijn is voorgesteld. Rekenen is rekenen, en scheikunde is scheikunde. Zeer zeker. Doch komt men tot de praktische uitvoering, dan komen de bezwaren. Het Hooger Onderwijs is daarin van het Middelbaar onderscheiden, dat het naar gronden, oorzaken, doel vraagt. De heer Colijn spreekt van anatomie. Wie de laatste rectorale rede van Prof. Bolk heeft gelezen, weet wel, dat hier van neutraliteit geen sprake is. De wiskunde — denk aan menschen als Manoury, Brouwer, en bij ons Volenhoven — komt dadelijk tot de wijsbegeerte. De neutrale zone is juist bij het Hooger Onderwijs zóó klein, dat ze feitelijk niet te vinden is. Dat geldt zelfs de laboratoria. Die zijn ingericht naar bepaald systeem, op bepaalde onderzoekingen. Zoodat het ondenkbaar is, dat een man met andere opvattingen daar aan het werk zou kunnen gaan. Of dat een tweede hoogleraar van ander beginsel daar ook met zijn studenten werkzaam zou kunnen wezen.

Eindelijk nog een derde bezwaar. Het plan-Colijn vraagt verplaatsing van de V. U. uit Amsterdam. Nu pleit ik persoonlijk niet voor Amsterdam. Zeker, ik heb mijn vaderstad hartelijk lief, maar het is toch meer deernis, dan waardeering, die bij me leeft. De V. U. heeft van Amsterdam niets te wachten. Persoonlijk zou ik best de historische gebouwen van de oude hogeschool te Harderwijk willen betrekken in de onmiddellijke nabijheid van de zee en de prachtige Leuvenumse bosschen. Dan Sonnevank uitbouwen tot een groot ziekenhuis en de heele Gereformeerde Veluwe als achterland.

Maar zoo eenvoudig gaat het nu eenmaal niet.

Ten slotte zou het zoo niet in het waarachtige belang van de V. U. zijn, ja haar bestaan in gevaar brengen.

Vooreerst het is aan de V. U. steeds een klein kringetje. Als het daar frisch zal blijven en niet

verloopen in een elkaar ophemelen, dan moet de V. U. ruimte hebben, dan moet ze ergens wezen, waar ze niets is, waar ze onder den druk zit. Men moet maar eens het Collegium te Sarospatok in Hongarije hebben bezocht om te weten, wat een Universiteit wordt, die zich afsluit in een kleine plaats. Niet voor een openbare groote hogeschool, wel voor de kleine V. U. zijn Leiden en Groningen te klein en misschien zelfs Utrecht. De studenten moeten in hun studententijd onder leiding (niet vrij, zooals ik het boven aantoonde) in aanraking komen met het breede cultuurleven. Juist Gereformeerde studenten, die tegen het cultuurleven in moeten, hebben dat nodig. Daarom is het van betekenis, dat de V. U. te Amsterdam blijft.

Ook nog om andere redenen.

We hebben daar nu eenmaal twee kostbare gebouwen voor de medische faculteit, die voor niet veel anders te gebruiken zullen zijn. En volgens de hoogleraren in de medicijnen is alleen Amsterdam groot genoeg om naast een andere faculteit en dat zou toch moeten volgens het plan-Colijn, een tweede te hebben. Anders heeft men geen patiënten genoeg.

Zoo zie ik tegen het plan-Colijn ernstige bezwaren. Maar ik wees ook op het goede ervan en dat goede mag niet verloren gaan.

Dat goede is vooreerst, dat het een zeer concreet plan is. Er zijn vele plannen geweest voor de medische faculteit. Het wordt tijd, dat er nu één komt, waaraan we allen meewerken, ook al zouden we persoonlijk liever een anderen weg uit willen.

En in de tweede plaats het plan-Colijn geeft althans iets aan onze Gereformeerde studenten.

Er is een ander plan, dat deze voordeelen ook bezit en dat m.i. beter is.

Dat is het plan om te maken, dat aan de V. U. candidaatsexamen in de medicijnen kan worden afgelegd. Dat plan is niet van mij, daarom zal ik er niet veel van zeggen. Maar toch iets.

Vooreerst het nieuwe academisch statuut maakt dit plan mogelijk. Het behoeft niet meer te kosten dan het plan-Colijn. Het heeft de studenten in een periode, waarin verschillende principieele vakken ter sprake komen geheel. En het blijft voortdurend roepen om meer, om uitbreiding. Het is als een Roomsche Kerk zonder toren.

Maar misschien wil een deskundige dit wel eens nader uitwerken.

F. W. G.

P.S. Zeer tot leedwezen van den schrijver zijn er in de vorige artikelen nog al wat drukfouten ingeslopen. Als verontschuldiging mag worden aangevoerd, dat de schrijver door verblijf in het buitenland de proeven niet heeft kunnen nazien.

LITERATUUR EN KUNST.

Vlaamsch koren.

III. Antoon Thiry, „Pauwke's Vagevuur“.

In twee voorafgaande artikelen behandelde ik het nieuwste boekje van Felix Timmermans „Uit mijn rommelkas“, dat nadere mededeelingen doet over het ontstaan van twee bekende, maar dikwijls verkeerd begrepen boeken, „Pallieter“ en „Het Kindeken Jezus in Vlaanderen“.

Ik trachtte aan te toonen hoe het hoofdstukje over „Pallieter“ vooral belangrijk is, om de nauwkeurige zielsanalyse van hem, die langs den weg van verstandelijk redeneeren vrede wil vinden voor zijn hart. Wat Timmermans vertelt van zijn strijd, zijn twijfel, zijn somberheid en onvrede, levert ons eigenaardige stof voor samenspreking met jongeren, die gevaar loopen door eenzelfde intellectuaalisme den doolweg op te gaan. En tegelijk geeft dit alles een goed inzicht in den geest en de verhoudingen van het boek „Pallieter“.

Het tweede artikel was gewijd aan de mededeelingen, die Timmermans doet over het ontstaan van „Het Kindeken Jezus in Vlaanderen“. Ook wat hij daarover zegt heeft voor ons betekenis wat betreft de waardeering van een boek, dat op heel ongewone wijze en in gansch afwijkende localisatie de heilige historie van Christus' geboorte behandelt. Zonder kennis van de sfeer der Vlaamsche primitieven is een billijk beoordeelen van dit geschrift onmogelijk.

In dit derde stuk wil ik wijzen op een ander klein Vlaamsch boekje, geschreven door Timmermans' vriend, Antoon Thiry, „Pauwke's Vagevuur“. Want ook in dit simpele verhaaltje zit een diep perspectief.

Pauwke is een oudachtig manneke, met een witten „Sint-Jozefsbaard“. Hij is beeldsnijder en in het eerste hoofdstukje vinden we hem bezig aan de details van „t Altaarken van 't Heilig Hert“, dat hij maken moet voor de Begijnenkerk in zijn klein Vlaamsch stadje. Hij doet dat werk met groote devotie; want als hij bezig is met z'n handen, is hij ook met z'n droomen en z'n hart bij z'n arbeid. Daarom ook werkt hij „niet gaarne aan beulen, joden, romeinen en ander zondaarsvolk uit Jezus' zijnen tijd. Precies lijk hij in 't leven van

alle dagen hij 't er door hee

Binne klaar zij zal in meer roo dan ine uitzicht we maazoon, nzwarte donkerl.

Hij za meer ju heur jo had, o van hui keerden meer v Sander, bleek w langs h

Nu zi twee an Vrouwk Barbara ken, da kaarsen 't lampje bradt, houden den voe

Zoo v introduc en bene

Bijzo bedevaa genooten ze het l de kaars en welk munie, een boe nieuw f Dan ga duren, antiek l daar w Met gro in een worden

legenh Pauwke moet he Zoo kor de poos lampje de reisg stoopke aller va ontvang lach op dat, on behoud los, en ken op den vo

Men dit stul De l Pauwke doorgeb schoo met Ba heel ge zal nu raad m dan ga in werk Buiten binnen der be en bu er in g

..... hij moe niet va nen te koud z hoofd in eens koud o koud o toch n verzet, het be zal 't nenker moet h

Sand gingen wat be in Wa voor h nog is doelloc taarken meer.